

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 26. septembra 1883.

Obseg: Razglas kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih goved v Ljubljani. — Razpis državne štipendije za kmetijsko šolo „Francisko-Josefinum“ v Mödlingu pri Dunaji. — Razpis dveh cesarskih štipendij na kmetijski šoli „Francisko-Josefinum“ v Mödlingu. — Kako na Holandskem pitajo teleta. — Nekaj o napakah pri mleku. (Dal.) — Zguba pri teži pridelkov. — Novi gospodarski stroji. — Spomini na veliko slávjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — Podoba (povest). (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Razglas**

kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih goved v Ljubljani.

C. kr. kmetijska družba kranjska bode v Ljubljani 6. oktobra t. l. dopoldne ob 9. uri na dvorišči gostilnice „zum baierischen Hof“ na dunajski cesti po očitni dražbi iz državne subvencije nakupljenih kakih 5 plemenskih juncev in kake 3 breje telice štajarskega muriškega (sivega) plemena prodajala.

Ta živina se bode postavila na prodaj za polovico tiste cene, za katero jo družba kmetijska kupi in se prodá tistemu, kdor največ zá-njo dá proti temu, da jo 1) koj plača, in 2) se s pismom zaveže, jo najmanj dve leti za pleme obdržati.

K tej dražbi se zato pripuščajo samo kranjski živinorejci.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske v Ljubljani 16. avgusta 1883.

Razpis državne štipendije

za kmetijsko šolo „Francisko-Josefinum“ v Mödlingu pri Dunaji.

Slavno c. kr. ministerstvo poljedelstva je za kmetijsko šolo „Francisko-Josefinum“ v Mödlingu za prihodnji triletni tečaj od 1883/4 l. počenši dovolilo eno ustanovo (štipendijo) po 250 gold. na leto.

Za sprejem v to šolo je treba:

1. Dovoljenja starišev ali oskrbnikov;
2. starosti najmanj 16 let;
3. dokazov o taki šolski izobraženosti, kakoršne je pridobiti po dobro dovršenih spodnjih štirih razredih javnih srednjih šol.

Zeló želeti je tudi dokaza o kakih dejanstveno na kakem kmetijstvu pridobljenih vednostih.

Prosilci za to ustanovo naj svoje prošnje s potrebnimi prilogami vložijo najdalje do 15. oktobra t. l. pri

vodstvu „Francisko-Josefinum“ v Mödlingu, od katere je dobiti tudi zavodove programe.

Štipendisti plačevanja šolnine niso oproščeni.

Od c. kr. ministerstva poljedelstva.

Razpis dveh cesarskih štipendij

na kmetijski šoli „Francisko-Josefinum“ v Mödlingu.

Nj. c. in kr. apostoljsko Veličanstvo je iz svoje zasebne zaloge dovolilo dve štipendiji (ustanovi) po 250 gold. za kmetijsko šolo „Francisko-Josefinum“ v Mödlingu ter blagovolilo pritrditi temu, da se ena teh štipendij sme imenovati po Najvišem imenu cesarjevem, druga po imenu cesaričnem.

Ti dve štipendiji se razpisujete za triletni tečaj 1883/4, 1884/5 in 1885/6. Za sprejem v šolo je treba ravno tistih pogojev, ki so zgoraj pri razpisu prve štipendije navedeni. Oglasi ravno tje in do istega časa.

Od c. kr. ministerstva poljedelstva.

Kako na Holandskem pitajo teleta?

Telečje meso je jed gospode in zato ima teletina redno primeroma visoko ceno. Na Holandskem, posebno ob Cuiderskem jezeru v okraji „de Veluwe“, pečajo se s pitanjem telet tako marljivo, kakor morebiti nikjer drugje. Kmetijski list „Braunschweiger landwirthschaftliche Zeitung“ popisuje tako ono pitanje: Lačno tele dene se v predal s prevrtanim dnom tako velikim, da se tele v njem lahko vleže, ne da bi se pa moglo obračati. Teletu se dá najprej malo pest solí, potem pa v prvih osmih dneh vsak dan po trikrat (ob 5., 12. in 7.) po dva litra čistega sladkega mleka. Po prvih osmih dneh pomnožuje se vsakdanja množina vsak dan za en liter, in to tako dolgo, dokler se tele z dajanim mu mlekom popolnem ne nasiti. Jajca in enaki dodatki ne dajejo se nikdar. — Teleta se tako pitajo okolo tri mesece, in se navadno pošiljajo v Amsterdam, kjer se prodajajo do 1 gold. za kilo čisto mesne teže.

Predala za teleta posujejo se vsak teden enkrat s suhim peskom, posebno zato, ker Holandci trdijo, da se

more okusno telečje meso izrežati samo na pesku, in zato je čisto peščeni okraj Velüwé za pitanje telet tako izredno pripraven. Povsod na Holandskem pa, kjer se teleta pitajo (in nekatera gospodarstva imajo jih redno po dvajset), držé se sledečih pravil:

Piča je izključno le mleko, kakoršno prihaja od krave in množina mleka povekšava se do popolnega nasitenja. Hlev mora biti teletu pripraven za ležo, ne pa za skakanje, hlev mora biti pol temen, zrak čist in bolj gorak. Hlev mora se lahko do dobrega dati snažiti, ne da bi se pri tem tele iznemirjalo; natančno snažnost štejejo v neobhoden pogoj dobrega pitanja. — Vsaka druga piča, katera bi se mogla dodajati mleku, kvarila bi dobroto mesa. — Tamošnji mesarji pa tudi na pogled spoznajo, je li bilo tele spitano s samim sladkim mlekom ali pa z drugimi dodatki. Spoznajo to po svitločisti barvi oči in trepalnic in po beli barvi notranje strani gobca.

Nekaj o napakah pri mleku.

(Dalje.)

Še druga napaka, katera se pri mleku dostikrat nahaja, je, da se zasiri — nagloma skisa, posebno pri srednji gorkoti. Ta napaka pokaže se ali koj po molženji ali celó prav pri molži, včasih, na pr. pri ovčiču, pa se zasiri uže v imenu, tako, da se izmolzavajo prav siraste drobtine mešane s tekočim mlekom, oziroma siratko.

Tej mlečni napaki so vzroki navadno le unanji, kakor nesnažnost mlečne posode, velika vročina, nagla sprememba vremena, posebno je to znana skušnja, da se pri soparnem južnem vremenu pred nevihtami mleko prav pogosto in hitro zasiri. Enak nasledek pa se pokaže, ako so krave delj časa bile na vročem solncu.

Konečno pa povzročijo to napako, kakor zgoraj omenjeno, tudi nekatere bolezni pri kravah, posebno izpuščaji in bolezni prebavanja, in konečno se nahaja ta napaka tudi po krmenji krav s slabo, kislom krmo.

Odpraviti to napako pri mleku navadno ni posebno težavno s tem, da se odpravi vzrok njen; tedaj strogo, brez ozira strogo gleda na snažnost pri mlečni posodi, pri hlevih in pri shrambah za mleko. — Ako je vzrok bolezen krave, tedaj se pri boleznih prebavil priporočajo zdravila, kakoršna smo priporočali pri žlemaštem mleku; tudi je dobro devati vsak dan na krmo po štiri žlice pepela iz trdih drv, ako je pa mleko uže zasirjeno v vimenu, tedaj je treba kravo po štiri do petkrat pomolsti, vime večkrat na dan umivati z mrzlo vodo, po umivanji pa obrisati in pa še pokaditi s puhom zavretih kamelic. Mleko samo obvaruje se zasirjenja s tem, da se mu dodá nekoliko ogljeno-kislega natrona ali pa pepelike (Pottasche). — Homeopatično priporočá se: Sulphur, Phosphor in pa Antimonium tartaricum.

Grenko mleko je zopet druga napaka, katera se lahko spozna pri pokušanji mleka in iz takega mleka izdelanega surovega masla. — Mleko je grenko ali koj pomolženo, ali postane táko nekaj kasneje, in to se ravna po tem, ali je vzrok grenkote v kravi ali zunaj krave. Grenko mleko ali iz njega izdelano surovo maslo je veliko manj, včasih celó nič vredno, kedar celó ni za vživati.

Ali je krava bolna na jetrih, na žolču, in vsled tega ali pa tudi iz družih vzrokov na prebavilih, postane mleko navadno grenko; tako pa tudi postane, ako krave delj časa in večinoma vživajo grenke rastline, kakor, pelin, kostanj, cijan, pa tudi po česnu, čebuli, redkvi in pa zavživanji zdravil nekatere vrste. — Sicer je pa

tudi nesnažna mlečna posoda in taka mlečna shramba dostikrat vzrok grenkemu mleku.

Odstranjenje napačne krme, ozdravljenje dotične bolezni, za katere se homeopatično priporočá Sulphur in Phosphor, in pa snažnost so pripravna sredstva z vspehom grenkoti mleka.

(Dalje prihodnjič)

Gospodarske izkušnje.

Zguba pri teži pridelkov.

Marsikateri pridelki imajo vsaj v gotovih krajih zaradi posebnih tržnih razmer ali zato, ker je prevajanje nekaterih pridelkov od daljnih krajev sploh predrago, redno spomladi precéj višo ceno, kakor v jeseni. Pri takih pridelkih je posebno važno vedeti, za koliko se vsuše čez zimo. Pa to je pomenljivo tudi pri družih pridelkih, katere kdo hrani ali nakupava, da bi jih potem prodal za višo ceno.

Kmetijski koledar avstrijski priobčuje gledé omenjenega vsušenja sledeče številke, ki so najbolj razumljive tako, da se bere za odstotke: od centa (stota) dotičnega pridelka se vsuši toliko funtov.

Vsuši oziroma na teži znaša izguba v devetih mesecih:

pri ječmenu	„ „	1 funt	(1 ⁰ / ₁₀)
pri ovsu	„ „	2 funta	(2 ⁰ / ₁₀)
pri pšenici	„ „	1 funt	(1 ⁰ / ₁₀)
pri rži	„ „	1 funt	(1 ⁰ / ₁₀)
pri sočivji	„ „	2 do 5 funtov	(2—5 ⁰ / ₁₀)
pri senu in otavi	„ „	8 do 10 funtov	(8—10 ⁰ / ₁₀)
pri krompirju in repi	od centa	4 do 5 funtov	(4—5 ⁰ / ₁₀)

Gospodarsko-podučne stvari.

Novi gospodarski stroji.

Spisal Ivanov Gabrovčan.

Prišel bo čas, ko se bo železna kača zvijala po zemlji, in takrat bo tudi kmet odložil staro orodje ter z železnimi stroji opravljal svoja težka dela

Iz prerokovanja sv. Šembile.

Strah in trepet je navdajal marsikoga, ko je goreči hlapon prvokrat dirjal čez naša polja in lahkoverni ljudje so to iznajdbo pripisovali pravemu pravcatemu hudiču. Vsaj pa tudi ni bila šala. Kdor je prvokrat videl železni voz, kako se v temni noči drvi proti človeku z rudeče in zeleno se iskrečimi očmi v podobi pravega „Bognasvaruj“, temu si težko izbil iz glave te prazne marnje. Ali tudi tega se je ljudstvo navadilo.

Z novimi izumi obogatil je svet tudi kmetijstvo, katero se je pri Angležih, Francozih in Nemcih tudi kmalu silno povzdignilo. Toda pri nas je bilo drugače. Naš narod je bil vse do najnovejšega časa brez pravega poduka in vodstva. Malo stvari smo v prejšnjih časih dobili od večerne strani, ki bi nam bile kaj prida koristile, zatoraj se ne moremo preveč čuditi, zakaj se naši kmetje tako trdo držé starih navad in starega kmetovanja. Razun tega je v slovenskem in v obče v slovanskem narodu tako vkoreninjen stari način kmetovanja, katerega je on podedoval od svojih očetov in pradedov, da mu kaj novega težko vrineš.

Kako čvrsto in trdoglavo držala se je roka cepca, slamorezne kose, ali stare velnice, in vse to so izpodrinili novi gospodarski stroji. V premnogih krajih naše